Vincentius Ludovicus Gotti – *Theologia scholastico-dogmatica juxta mentem D. Thomæ Aquinatis ad usum discipulorum ejusdem Angelici Praeceptoris accomodata*, Bononiæ, Ex Typographia Bononiensi SanctæThomæ Aquinatis, 1727-1735.

Tom. I In Primam Partem (1727), *De Prolegomenis, et Locis Theologicis*, Quæst. III. *De Locis Theol.,* Dubium X. *Locus à rationis naturalis, et scientiarum naturalium, et Philosophorum auctoritate*, § 1, *Resolutio primæ partis*, pp. 211-212.

II. Dico. Esto aliquando ex ratione naturali coniuncta cum fide certum Theologus sumere possit argumentum, plerumque tamen argumentum ex ratione naturali desumtum, Theologo infirmum est. Hic tamen non inficior, rationem naturalem firmum posse præbere argumentum ad probandum de Deo aliqua naturali lumine cognoscibilia ; ut enim optime observat Magister Canus *lib.* 9. *c.* 8. Firmum argumentum est illud, quod *act.* 17. Inducitur a Divo Paulo : in Deo vivimus, movemur, et sumus : ergo Deus non longe est ab unoquoque nostrum. Firmum etiamo est illud, quo ad probandam in Deo scientiam, et providentiam *Psalm.* 93. dixit David : *Qui plantavit aurem, non audiet ? aut qui finxit oculum, non considerat ?* ac si dicat ; Deus plantavit aurem : ergo audit ; finxit oculum : ergo considerat. Et Apostolus *Roman.* I. cum rationes a natura profectas manifestas esse dixisset, tunc demum ad Deum Auctorem eas revocavit. *Quod notum est Dei* (inquit) *manifestum est illis*, idest Deus illis manifestavit. At quomodo ? Num per Angelos ? Num per Prophetas ? Num per Apostolos ? Minime id quidem. Sed *invisibilia ipsius* (ait) *a creatura mundi, per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus, et divinitas, ita, ut sint inexcusabiles, quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt.* Ex creaturis ergo naturaliter cognitis certum sumitur argumentum ad probandum Deum esse, ac sempiternam habere virtutem, nec non divinitate, ita, ut inexcusabilis sit, qui eum cum sic cognoverit, ut Deum non glorificat. Hinc si Philosophi gentiles circa ea, quæ de Deo ratione naturali investigabilia sunt, erraverunt, id non insufficientiæ rationis naturalis, sed eorum vitio, ac menti depravatæ tribuendum est. His pro declaratione suppositis.

Prima pars conclusionis probatur in discursu, cuis altera præmissa est revelata, altera naturaliter evidens. Talis enim discursus vere, et proprie est demonstratio Theologica : idem enim docet D. Thom. I. *p. quæst.* I. *art.* 8. *ad 2*. dicens : *Utitur tamen S. Doctrina etiam ratione humana, non quidem ad probandum fidem* (*quia per hoc tolleretur meritum fidei) sed ad manifestandum aliqua alia, quæ traduntur in hac doctrina.* Et 2. contragent. c. 4 dicit, quod Theologiæ *quasi principali Philosophia humana deservit : et ideo interdum ex principiis Philosophia humana sapientia divina procedit.* Rursus : quia talis discursus, et illata per illum conclusio ad nullam aliam pertinet disciplinam. Tertio, quia conclusio deducta ex una præmissa de fide, et altera naturaliter evidente semper est virtualiter revelata ; ergo semper est vere, et proprie Conclusio Theologica. Antecedens probatur in hoc discursu : omnis homo est redemtus a Christo | : Petrus est homo : ergo Petrus est redemtus a Christo ; in quo hæc conclusio, cum virtualiter contineatur in ista revalata, *omnis homo est redemtus a Christo,* dicitur virtualiter revelata.

Secunda vero pars probatur. Nam, exceptis paucis principiis evidentibus, scientiæ naturales probabilia tantum docent ; sed propositiones probabiles, etiamsi conjungantur cum propositione divinitus revelata, non possunt assensum certum parere (qui solus Theologicus est) sed tantum probabilem ; ergo etc. Min. videtur certa : talis enim est assenus conclusionis, qualis est connexio medii termini cum extremis propositionum ; sed in discursu habente unam aliquam præmissam probabilem tantum, et alteram revelatam, earum extrema solum probabiliter, et opinative conjunguntur cum medio termino ; ergo non potest concludi, nisi conclusio probabiliter certa : quia conclusio sequitur debiliorem partem, et bonum ex integra causa, malum vero ex quocumque defectu.

Major vero principalis suadetur ex tanta in Philosophicis opinionum, imo et systematum varietate, qua fit, ut scientiarum naturalium effata, pro majori parte, sint tantum probabilia, et opinabilia ;

quod discurrendo per singulas scientias naturales ostendit Dominicus à SS. Trinitate *Biblioth. Theologica lib.* 2. *sect.* 5. *cap.* 9. Inter Philosophos enim modo sunt, qui Platonis placita sequuntur, alii, qui adhærent Democrito circa atomorum positionem, et Aristotelem a scholis exulare totis nisibus conantur. Horum alii **Cartesium** laudant, alii Gassendum ad sydera extollunt, gloriantes, de suius atomis de rebus naturalibus melius philosophari. Alii sunt adhærentes Chymicis, qui se solos veros Philosophos venditant, veraque rerum principia ex rerum dissolutione se invenisse existimant. Inter Peripateticos etiam quanta scholarum, ac placitorum diversitas ! adeo, ut verum esse experimento comprobemus dictum *Ecclesiastis cap.* 3. *v.* 11. Deus *mundum tradidis disputationi eorum, ut non inveniat homini opus, quod operatus est Deus ab initio usque ad finem.* Hinc discursus iste *omnis homo habet tantum unam formam substantialem ; Christus est homo ; ergo Christus habet tantum unam formam substantialem* est mere opinativus, nec vere Theologicus : quia prima præmissa naturalis est mere probabilis, cum Scotus opinetur oppositum.
Objectiones, quæ contra hunc locum facere possent, ex parte a nobis propositæ sunt, et solutæ *supra qu.* I. *dubio* 2. et 3., ex parte videri possunt expugnatæ à Magist. Cano *lib.* 9. *c.* 9.

Tom. I In Primam Partem (1727), *De Prolegomenis, et Locis Theologicis*, Quæst. III. *De Locis Theol.,* Dubium X. *Locus à rationis naturalis, et scientiarum naturalium, et Philosophorum auctoritate*, § 2, *Locus ab auctoritate Philosophorum*, p. 216.

VIII. At dices, Aristotelem his solis novissimis, ac miseris seculis Theologos adoptasse ; Platonem vero melioribus seculis principem locum obtinuisse : cum Patres priorum seculorum Platonici fuerint, non Peripatetici.

Respondeo, falli sic opponentem. Refert enim Eusebius *lib. 7. Hist. cap.* 32., Diocletiano imperante, rogantibus Alexandrinis, ab Anatolio egregio Philosopho institutam fuisse in ea urbem celeberrimam Peripatetica Academiam ad normam Platonicæ, quæ Athenis florebat. Tunc autem ibi, ac eo seculo viri Apostolici vigebant plurimum ; non ergo omnes erant Platonici, sed alii Peripatetici. Sed ut ut res sit, certum est, ex quo Theologi etiam philosophari cœperunt, atque Philosophiam in famulatum Theologiæ advocare, meliorem, et aptiorem, fideique obedientiorem invenerunt Peripateticum philosophandi modum, quam Platonicum, aliosve, ut **Cartesianum,** et similes.

Tom. V In Primam Partem (1728), *De Deo Creatore, et de Angelis,* Quæst. II, *De Principio durationis rerum creatarum,* Dubium II, *De mundi unitate, et initio,* § 1, *An Mundus sit tantum unus ?*, p. 30.

III. Præterire non debeo Orphei Philosophi Thracis (qui ante Trojæ excidium vixisse fertur) placitum seu veriùs fabulam, qui primus afferre cæpit, Lunam, ac cætera sydera perinde ac Terram nostram ab hominibus incoli, et habitari. Orpheum tamen in hac insana de atris habitabilibus ex vèteribus secuti sunt Pythagoræi, Anaximander, Anaximenes, Anaxagoras, Aristarchus, Archelaus, Xenophanes aliique relati a Fabritio in sua Bibliotheca Græca *lib.* I. *cap.* 20. *a num.* 9. Hanc Anaxarchus in animum Magni Alexandri instillavit, qui proinde anxiabatur, quod tum tot essent mundi, nec unum adhuc ipse occupasset.

Sed, quod mirum est, eam ex Recentioribus aliqui adoptarunt. Astra enim habitari (referente eodem Fabritio) senserunt Nicolaus Cusanus, Jordanus Brunus, Tycho Brahe, Thomas Campanella, **Renatus des Cartes,** Johannes Keplerus, Galilæus Galilæi, et David Fabritius, qui suis se oculis incolas Lunæ vidisse temere jactavit. Angli quoque plurimi, ut Franciscus Goduvinus, Wilkinsius Episcopus Cestriensis, qui librum Anglice vulgavit de novo in Luna orbe, Robertus Flud de fluctibus, Auctor libri Gallice ex Anglico translati de statu Beatorum post hanc vitam ; quorum felicitatem majora asserit subituram esse incrementa ex propiore tot mundorum visione ; aliique a prænarrato Fabricio relati, qui subdit, hanc de pluribus orbibus habitabilibus

sententiam hodie placere Philosophis, et Mathematicis clarissimis. Ab ea Judæos Cabbalistas non esse alienos, testis est Buxtorphius Lexico Thalmud p. 1620. Mahometum quoque in Alcorano qui *Sura prima* statim invocat *Deum mundorum,* ad quem locum videri possunt Ludovici Maracci notæ, et ejusdem Prodromus 4. *Confut. Aleorani cap.* 27. *pag.* 76. His ad eruditionem præmissis.